

The Wheel of Time®

New Spring

Око Світу

Велике полювання

The Dragon Reborn

The Shadow Rising

The Fires of Heaven

Lord of Chaos

A Crown of Swords

The Path of Daggers

Winter's Heart

Crossroads of Twilight

Knife of Dreams

The Gathering Storm

Towers of Midnight

A Memory of Light

ПРОЛОГ

У ТІНІ

Чоловік, який називав себе — принаймні у цьому місці — Борсом, глузливо скривився від приглушеного гомону, що котився під склепінням зали, наче тихе гусяче гелготання. Проте його гримаса залишалася непоміченою під чорною шовковою маскою на обличчі, дуже схожою на маски, що закривали сотні інших облич у цій залі. Сотні чорних масок і сотні пар очей, які намагалися розгледіти, що приховується під ними.

На не надто гостре око ця велика зала могла би здатися палацовою, особливо якщо зважити на височенні мармурові каміни, золоті люстри, що звисали зі склепінчастої стелі, барвисті гобелени і мозаїчну підлогу з вигадливим візерунком. Але так могло би здатися на не надто гостре око. Для початку достатньо хоч би того, що каміни стояли холодні. Полум'я витанцьовувало на поліняках завтовшки як людська нога, однак не давало тепла. Стіни за гобеленами та стеля високо над люстрами були оголені до каміння, майже чорного. Жодного тобі вікна, і лише дві дверних пройми у протилежних кінцях зали. Скидалося на те, що хтось прагнув створити подобу палацової вітальні, та не завдав собі багато клопоту, обмежившись лише її обрисами та кількома деталями для правдоподібності.

Де знаходилася ця зала, чоловік, що називав себе Борсом, не знав — і помишляв, що цього не знає жоден із присутніх. Його нервувало вже на саму думку про те, де це може бути. Досить того, що його було покликано. Йому й про це не хотілося думати, однак від такого запрошення навіть він не зміг відмовитися.

Він обсмикнув плащ, дякуючи подумки, що каміни холодні, бо інакше йому було б задушно у чорному сукні, що вкривало його аж до п'ят. Увесь його одяг був чорний. Об'ємні складки плаща прикривали його зумисну сутулість, до якої він удався, щоби приховати свій зріст, а також збивали з пантелику щодо того, був він худий чи повний. Тут він був не єдиний, хто закутався ледь не у кравецьку плахту.

Він мовчки розглядав присутніх. Майже всім у своєму житті чоловік завдячував терплячості. Якщо він достатньо довго чекав і пильнував, хтось обов'язково припускався помилки. Більшість чоловіків і жінок у залі дотримувалися такої ж філософії: вони вичікували й мовчки слухали тих, хто не міг не говорити. Декому бракувало терпцю або їх гнітила мовчанка, й тому вони розбовкували більше, ніж слід було.

Поміж гостей снували служники — худорлява, золотоволоса молодь, пропонуючи з поклоном і безмовною посмішкою вино. Юнаки й дівчата були одягнені однаково: в обліплі білі штани та білі сорочки вільного крою. І ті, й інші рухалися з бентежною грацією. Кожен із них був дзеркальним відображенням інших, юнаки не поступалися вродою дівчатам. Він сумнівався, що зміг би хоч когось вирізнити, хоча мав гостре око і чіпку пам'ять на обличчя.

Зодягнена в біле усміхнена юнка піднесла йому тацю з кришталевими келихами. Він узяв один, не маючи однак наміру пити; якби він узагалі відмовився від почастунку, це могло би бути витлумачено як недовіра — або й щось гірше, а будь-який хибний крок міг тут закінчитися смертю, — однак невідомо, що могло бути підсипано в напій. Звичайно, серед його соратників ніхто би не був проти зменшення кількості претендентів на владу, ким би не виявилися ті горопахи.

Знічев'я він почав розмірковувати, чи вибавляться від прислужників після цього зібрання. *Челядь усе чує.* Коли служниця, мило посміхаючись, випросталася з поклону, його очі зустрілися з її очима. Відсутній погляд. Порожні очі. Очі ляльки. Очі мертвіші за саму смерть.

Він аж здригнувся, коли вона граційно відійшла від нього, і вже було підніс келих до губ, але вчасно спохопився. Його схвилювало не те, що з дівчиною вчинили. Йому йшлося про інше: щоразу, коли гадав, наче викрив слабкість тих, кому наразі служив, він виявляв, що його вже випередили, гадана слабкість уже була усунена з безжальною акуратністю, що його вражало. І непокоїло. Найголовнішим правилом його життя завжди було відшукування слабкостей, адже кожна слабкість — це тріщина, яку він міг промацати, поглибити і використати. Якщо ж його теперішні хазяї, ті, котрим він наразі служив, не мали слабкостей...

Насупившись під маскою, він узявся вивчати своїх соратників. Принаймні хоч тут можна було зауважити достатньо слабкостей. Їх видавала їхня нервозність, навіть тих, кому вистачало клепки тримати язика за зубами. Негнучкість постави одного, рвучке посмикування спідниці іншою.

На його позір, добряча чверть присутніх навіть не спромоглася хоч якось приховатися, окрім як нап'ялити чорні маски. Їхній одяг був вельми промовистим. Для прикладу жінка, яка стояла перед золотаво-багряним гобеленом і тихо перемовлялася з кимось іншим — важко було сказати, був то чоловік чи жінка, — була вдягнена у сірий плащ із накинутою на голову відлогою. Очевидно, вона вибрала це місце, щоби кольори гобелена підкреслювали розкішність її одягу. Удвічі нерозумно привертати до себе увагу, бо її червона сукня з глибоким декольте, що оголювала занадто багато плоти, та з високим подолом, з-під якого визирали золоті патинки, свідчила про її походження з Ілліану, ще й із небідної родини, можливо, навіть із великопанської.

Неподалік ілліанки стояла інша жінка, самотня і похвально мовчазна, з лебединою шиєю і лискучим чорним волоссям, що хвилями спадало нижче пояса. Вона притулилася спиною до кам'яної стіни і за всім спостерігала. Жодного сум'яття, лише незворушне самовладання. Це все, звісно, чудово, проте її мідна шкіра і кремова сукня з високим коміром — що залишала відкритими одні тільки руки, а проте щільно облягала і була заледве не прозорою, при цьому натякаючи на все і не показуючи нічого — так само однозначно свідчили про її щонайшляхетнішу арад-доманську кров. І якщо чоловік, що називав себе Борсом, не надто помилявся, то на широкому золотому браслеті на її лівому зап'ясті мав би бути символ її Дому. І це мав бути символ саме її Дому, оскільки жоден високогідний доманець не поступиться своєю закостенілою честю, щоби носити символ іншого Дому. Гірше, ніж глупота.

Ось повз нього пройшов чоловік, одягнутий у блакитний, наче небо, шайнарський каптан з високим коміром, і крізь прорізи в масці сторожко змряв його з ніг до голови. Все у поставі чоловіка виказувало в ньому солдата, ледь не кричучи про це: його випростані плечі, його верткий погляд, як і його рука, що здавалося готова ментально схопити відсутнього меча. Шайнарець не згаяв багато часу, щоби оцінити чоловіка, що називав себе Борсом: згорблені плечі та сутула спина не становили загрози.

Чоловік, що називав себе Борсом, пирхнув, коли шайнарець подався далі, стискаючи правицю і вишукуючи небезпеку деінде. Він міг прочитати їх усіх, аж до їхнього походження та земель. Купця і воїна, простолюдина і вельможу. З Кандору і Кайрену, Салдеї та Гелдану. З усіх країв і майже всіх народів. Він зморщив ніс від несподіваної огиди. Навіть бляхар

у яскраво-зелених штанах і ядучо-жовтій маринарці затесався тут. *Ми й без них можемо обійтися, коли настане День.*

Ті, котрі перевдягнулися, були замасковані заледве чи краще, чимало з них лише загорнулись у свої плащі. Йому вдалося розгледіти під подолом одного темного балахона оздоблені сріблом чоботи високого лорда з Тіру, а під іншим — золоті шпори з лев'ячими головками, що їх носять лише офіцери-гвардійці найвищого рангу на службі в королеви Андору. Худорлявий хлопчина — худорлявий навіть у чорному одязі, що сягав підлоги, та непримітному сірому плащі, скріпленому невибагливою срібною пряжкою, — спостерігав за дійством з-під тіні свого глибокого каптура. Він міг бути будь-ким, будь-звідки... от тільки якби не шестикутна зірка, витатуйована на перетинці між великим і вказівним пальцями його правиці. Отже, він із Морського народу, і було би достатньо одного погляду на його ліву руку, щоби уздріти символи його клану та роду. Чоловік, що називав себе Борсом, навіть не завдав собі труда глянути.

Раптом його очі звузилися, зупинившись на жінці, закутаній у чорне настільки, що виднілися лише пальці рук. Її правицю прикрашав золотий перстень у формі змія, що ковтає власний хвіст. Айз Седай, або принаймні жінка, яка навчалася у Тар Валоні під орудою Айз Седай. Ніхто інший не став би носити такого персня. Зрештою, для нього це не мало жодного значення. Він відвернувся, доки вона не зауважила його погляду, і майже одразу запримітив ще одну жінку, з голови до ніг закутану в чорне і з перснем Великого Змія. Дві відьми не подавали навіть знаку, що знайомі між собою. У своїй Білій Вежі вони сиділи, як ті павучихи у центрі павутини, смикаючи за ниті, змушуючи королів і королев танцювати, пхаючи свої носи до чужих справ. *Нехай будуть прокляті на вічну смерть!* Він усвідомив, що скрегоче зубами. Якщо нас мусить поменшати — а таки мусить до приходу Дня — то є ще й такі, без яких можна цілком обійтися, ще цілковитіше, ніж без бляхарів.

Пролунав дзвіночок — однією тремтливою ногою, що доносилася одночасно звідусіль і наче ножем відтяла всі інші звуку.

Високі двері у дальньому кінці зали розчахнулися, і всередину ввійшли два траллоки. Їхні чорні кольчуги, що звисали до самих колін, були прикрашені шипами. Усі відсахнулися. Навіть чоловік, що називав себе Борсом.

На цілу голову разом із плечима вищі за найвищого тут чоловіка, траллоки з потворними і калічними людськими обличчями становили блювотну мішанку людського і тваринного. В одного з них натомість рота і носа стримів ваговитий гострий дзьоб, а голову вкривало не волосся, а пір'я. Інший вицокував копитами, його морда випирала у щось на подобу волохатого рила, а над вухами стирчали козячі роги.

Проігнорувавши людей, траллоки повернулись у напрямку дверей і заповідливо й улесливо вклонились. Пір'я на одному з них настобурчилося щільним гребенем.

Між них ступив мерддраал, і вони гепнулися на коліна. Мерддраал був одягнутий у чорне, від чого кольчуги траллоків і маски людей здавалися яскравими, і при цьому коли він пересувався з грацією гадюки, вся його одіж звисала нерухомо, не утворюючи жодної складки.

Чоловік, який називав себе Борсом, відчув, що він мимоволі шкіриться, охоплений наполовину гарчливою люттю і наполовину — йому навіть самому собі було соромно в цьому зізнатися, — страхом. Обличчя мерддраала було відкрите. Тістоподібне бліде обличчя, обличчя людини, однак безоке; обличчя, що нагадувало яйце і водночас могильного хробака.

Це гладеньке біле обличчя повернулося таким чином, що здавалося, наче воно розглядає усіх почергово. Від цього безокого споглядання юрбою протилася видима дрож. Тонкі знекровлені губи викривилися у якійсь подобі посмішки, коли лиця в масках одне за одним спробували втиснутися назад у людський тлум, щоб уникнути того споглядання. Тим часом мерддраалів погляд вишикував їх півколом обличчям до дверей.

Чоловік, який називав себе Борсом, зглитнув. *Ще настане день, напівлюдку. Коли Великий Володар Темряви знову прийде, він обере собі нових жаховладців, а ти тремтітимеш перед ними. Ти тремтітимеш перед людьми. Переді мною! Чому ти не говориш? Годі витріщатися на мене, говори вже!*

— Іде ваш Пан, — голос мерддраала скрипнув, наче суха зміїна шкіра. — Ниць, хроби! Всі падіть ниць, щоби його блиск не засліпив і не спопелив вас!

Лють накрила чоловіка, який називав себе Борсом, від цього тону, від цих слів, однак за мить повітря над головою напівлюдка замерехтіло, і до нього дійшла суть заклик. *Не може бути! Не може!..* Траллоки уже розпласталися долі, звиваючись, ніби хотіли заритися під підлогу.

Не чекаючи, поки це зроблять інші, чоловік, який називав себе Борсом, гепнувся долілиць, застогнавши від удару об кам'яну поверхню. З його губ злетіли слова, наче оберіг від небезпеки — це й був оберіг, хоча супроти того, чого він так боявся, з таким же успіхом могла б оборонити очеретинка, — і відтак він почув сотні інших голосів, захриплих від жаху, і ті самі слова, мовлені до підлоги.

— Великий Володар Темряви — мій Повелитель, і слугую йому я ревно, до останнього клаптя своєї душі. — Десь у закамарках його свідомості волав перелякано якийсь голос: *Морок і всі Відступники закуті...* Нажаханий, він змусив той голос замовкнути. Він не чув його з незапам'ятних часів. — Воістину, мій Повелитель — це Повелитель смерті. Нічого не просячи взамін,

я служитиму йому аж до Дня його пришествя, і служитиму я йому у твердій і непохитній надії на життя вічне. — *...закуті у Шайол Гулі, закуті Творцем у мить сотворення. Ні, тепер я служу іншому панові.* — Воістину, вірних буде возвеличено на цій землі, возвеличено понад невірними, возвеличено понад престоли, проте я скромно служитиму аж до Дня його Вороття. — *Рука Творця простягається над усіма нами, а Світло боронить нас від Тіні. Ні, ні! Інший повелитель.* — Нехай не забариться День Вороття. Нехай не забариться Великий Володар Темряви, щоби провадити нас і правити світом довіку.

Чоловік, який називав себе Борсом, закінчив промовляти символ віри, натужно дихаючи, так наче пробіг десять миль. Захекані віддихи навколо нього свідчили, що він такий не один.

— Підводьтесь. Усі підводьтесь.

Медоточивий голос заскочив його зненацька. Без сумніву, жоден із його соратників, які лежали долілиць, втупивши чорні маски в мозаїчну підлогу, не наважився б заговорити, однак не такого голосу він сподівався від... Він поволі підвів голову достатньо для того, щоби підглянути одним оком.

У повітрі над мерддраалом висів силует чоловіка, край його криваво-червоної мантиї висів на п'ядь вище голови напівлюдка. Такого ж криваво-червоного кольору була і маска. Чи став би Великий Володар Темряви з'являтися перед ними в людській подобі? Та ще й у масці? Однак мерддраал, самий лише погляд якого навіював страх, сам тремтів і ледь не корчився від страху, стоячи у тіні постаті. Чоловік, який називав себе Борсом, гарячково шукав відповіді, якої його розум не здатен був знайти, не з'їхавши з глузду. Може, це хтось із Відступників.

Ця думка була лише на його менш болісною. У такому разі це означало, що День повернення Морока не за горами, якщо вже один із Відступників звільнився. Відступники, тринадцять наймогутніших провідників Єдиної Сили в Епоху, що славилася могутніми провідниками, були запечатані у Шайол Гулі разом із Мороком, запечатані подалі від світу людей Драконом та його Сотнею Споборників. А ударна хвиля від того ув'язнення заплямувала чоловічу половину Істинного Джерела, і всі Айз Седай чоловічого роду, ті прокляті провідники Сили, збожеволіли і розтрощили світ, розбили його на шматки, наче глиняний горщик об камінь, а опісля, догниваючи живцем, завершили Епоху Легенд. Заслужена смерть для Айз Седай, на його думку. Ще й залегка для них. Він тільки шкодував, що жінок це не зачепило.

Повільно й натужно він заштовхав свою паніку углиб свідомості, зачинив її там і не відпускав, хоча вона й криком кричала, вимагаючи звільнення. Це було найкраще, що він міг зробити. Жоден із тих, які лежали долічерева, не встав, і лише кілька з них зважилися підняти голови.

— Підніміться, — цього разу у голосі постаті у червоній масці почулася різкість. Він показав обома руками. — Встаньте!

Чоловік, який називав себе Борсом, незграбно підвівся, але на півдорозі, вже колінкуючи, завагався. Підняті у жесті руки мовця були жахітно обпечені, вкриті чорними борознами, між якими проступала жива плоть, така ж червона, як і одіж постаті. Чи став би Морок являтися у такому вигляді? Чи навіть хтось із Відступників? Очі за цією криваво-червоною маскою повільно ковзнули по ньому, і він поспішно випростався. Йому здалося, що той погляд обдав його жаром відкритої печі.

Інші скорилися наказу заледве чи з більшою грацією та меншим страхом. Коли всі вже були на ногах, ширяюча постать заговорила.

— Я знаний під різними іменами, однак ви знатимете мене як Ба'алзамона.

Чоловік, який називав себе Борсом, зціпив зуби, щоби вони не клацали. Ба'алзамон. У перекладі з мови траллоків — Серце Темряви, і навіть поганини знали, що таким іменем траллоки величають Великого Володаря Темряви. Того, Чис Ім'я Не Можна Називати. Не Істинне Ім'я, Шей'тан, однак усе ж заборонене. Для присутніх тут, як і для їм подібних, вимовляння будь-якого з цих імен вважалося святотатством. Його дихання зі свистом виривалося з ніздрів, а навколо себе він чув, як інші також важко дихають під своїми масками. Служники кудись поділися, і траллоки також, хоча він і не помітив, коли вони вийшли.

— Місце, де ви стоїте, знаходиться у тіні Шайол Гулу. — При цьому пролунав стогін кількох людей; чоловік, який називав себе Борсом, не міг напевно сказати, що його голос не долучився до цього хору. В голосі Ба'алзамона почулася нотка, яку майже можна було назвати насмішкою, коли він широко розпростер руки. — Не страшіться, бо День приходу вашого Владика у світ уже не за горами. День Вороття наближається. Хіба не достатнім доказом для вас є те, що я тут, перед вами — ліченими обранцями з-поміж ваших братів і сестер? Незабаром Колесо Часу буде знищене. Незабаром Великий Змій помре, і за допомогою сили цієї смерті, смерті самого Часу, ваш Владика переробить світ на свій взір і подобу для цієї Епохи та на віки вічні. А всі, хто служить мені вірою та правдою, возсядуть біля моїх ніг над зірками у небесах і вічно урядуватимуть над світом людським. Так я пообіцяв, і так станеться довіку. Ви будете жити й урядувати поки й світ сонця.

Гомін радісного передчуття прокотився між слухачами, і дехто навіть ступив уперед, ближче до ширяючої багряної постаті, звертаючи до неї зачаровані погляди. Навіть чоловік, який називав себе Борсом, відчув ваговитість цієї обіцянки — обіцянки, заради якої він сотні разів гендлював своєю душею.

— День Вороття ближчає, — промовив Ба'алзамон. — Але роботи ще багато. Роботи дуже багато.

Повітря ліворуч від Ба'алзамона замерехтіло і згустилося, і в ньому повисла постать молодого юнака, трохи нижчого за самого Ба'алзамона. Чоловік, який називав себе Борсом, не міг зрозуміти, було це живе створіння чи ні. Висновуючи з його одягу, це був сільський хлопчина з бешкетною іскоркою у карих очах та натяком на посмішку у кутиках губ, так наче пригадував чи замислював якусь витівку. Плоть видавалася живою, однак груди не здіймалися від подиху, а очі не моргали.

Повітря праворуч від Ба'алзамона затремтіло, наче від спеки, і друга постать у селянському одязі повисла трохи нижче від Ба'алзамона. Це був кучерявий молодик із міцними, як у коваля, м'язами. От тільки дивина: при його боці висіла бойова сокира — великий сталевий напівмісяць урівноважений з іншого боку товстим гостряком. Чоловік, який називав себе Борсом, раптом нахилився уперед, зацікавлений чимось іще дивовижнішим. Очі молодика були жовтими.

Втретє повітря згустилося у формі молодого чоловіка, цього разу просто навпроти Ба'алзамона, майже біля його ніг. Це був високий юнак із сірими очима, які на світлі ставали майже блакитними, і темно-рудуватим волоссям. Ще один селянин або фермер. Чоловік, який називав себе Борсом, ахнув. І ще одна річ була тут надзвичайною, хоча з якого дива він мав би сподіватися, ніби тут має бути щось звичайне? На поясі в цієї постаті висів меч із бронзовою чаплею на піхвах, інша чапля була вигравіювана на довгому дворучному руків'ї. *Сільський юнак із мечем з емблемою чаплі? Це неможливо! Що б це могло означати? А це хлопець із жовтими очима.* Він помітив, як мерддраал, тремтячи, дивиться на ці фігури, і якщо він правильно виснував, то це тремтіння було спричинене не страхом, а ненавистю.

Запала мертва тиша, Ба'алзамон дозволив цій тиші запасти ще глибше, а тоді заговорив:

— Це той, хто обходить світ, той, хто був і буде, але ще не настав, — оце Дракон.

Серед слухачів прокотився переполоханий гомін.

— Відроджений Дракон! Ми повинні його вбити, Великий Владарю? — пролунало з уст шайнарця, чия рука нетерпляче намацувала на боці відсутній меч.

— Можливо, — просто відповів Ба'алзамон. — А можливо, що й ні. Можливо, що його можна буде використати. Рано чи пізно так і станеться, у цій Епосі чи в іншій.

Чоловік, який називав себе Борсом, кліпнув. *У цій Епосі чи в іншій? Я гадав, День Вороття близький. Яке мені діло до того, що станеться в іншу Епоху, якщо я зістаріюся і помру ще в цій?* Але Ба'алзамон говорив далі:

— У Візерунку вже почав формуватися закрут — одна з багатьох точок, де того, хто стане Драконом, можна повернути на службу мені. Необхідно повернути! Хай краще служить мені живий, аніж мертвий, проте живий він чи мертвий, а служити він мені мусить і буде! Запам'ятайте цих трьох, бо кожен із них — це нитка у візерунку, який я планую сплести, а вам належить подбати, щоби вони розташувалися так, як я накажу. Добре до них придивіться, щоби змогли потім їх упізнати.

Зненацька усі звуки змовкли. Чоловік, який називав себе Борсом, неспокійно засовався, зауваживши при цьому, що інші чинять так само. Усі, крім ілліанки, усвідомив він. Її руки покоїлися в неї на грудях, наче хотіли приховати її округлу оголену плоть, очі були широко розплющені наполовину від страху, наполовину від екстазу, а сама вона запопадливо кивала, ніби комусь, хто стояв віч-на-віч із нею. Час від часу здавалося, ніби вона відповідає, але чоловік, який називав себе Борсом, не чув ані слова. У якийсь момент вона дугою вигнулася назад, тремтячи і силкуючись звестися навшпиньки. Він не міг зрозуміти, чому вона не падає, хіба що її тримає щось невидиме. А потім так само раптово вона опустила на п'яти і знову кивнула, кланяючись і тремтячи. Не встигла вона випростатися, як одна із жінок, яка носила перстень Великого Змія, здригнулася і закивала.

Виходить, кожен із нас отримує персональні настанови і жоден не чує інших. Чоловік, який називав себе Борсом, розчаровано забурмотів. Якби ж він знав, що було наказано хоча б комусь одному, він міг би використати це знання на власну користь, але тепер... Він нетерпляче чекав своєї черги, забувши навіть, що стоїть випроставшись.

Один по одному учасники зборів отримували вказівки, кожен оточений стіною тиші, а проте усе ж зраджуючи себе дражливими підказками, які годі було прочитати. Чоловік із Ата'ан Мієр, Морського народу, неохоче заціпенів, але ствердно кивнув. Поза шайнарця свідчила про замішання, навіть коли він погоджувався. Друга жінка з Тар Валона здригнулася, ніби від шоку, а закутана в сіре постать, чию стать він так і не зміг визначити, заперечливо похитала головою, а відтак упала на коліна й завзято закивала. Декого так само судомило, як ілліанку, так наче сам біль піднімав їх навшпиньки.

— Борсе.

Чоловік, який називав себе Борсом, здригнувся, коли червона маска заповнила його зір. Він і надалі бачив кімнату, і надалі бачив завислу постать Ба'алзамона та три фігури перед ним, і водночас усе, що він міг бачити, —

це обличчя в червоній масці. У голові все пішло обертом, здавалося, що його череп розколовся навпіл, а очі повилазили з орбіт. А ще на якусь мить йому здалося, що він бачить полум'я в очних прорізах маски.

— Ти вірний... Борсе?

Від натяку на насмій в його імені вниз по його спині пробіг морозець.

— Я вірний, Великий Владарю. Хіба я можу від тебе сховатися? — *Я вірний! Присягаюся!*

— Ні, не можеш.

Від упевненості у голосі Ба'алзамона йому пересохло в роті, проте він змусив себе говорити.

— Наказуй мені, Великий Владарю, і я підкорюся.

— По-перше, ти повернешся у Тарабон і продовжиш займатися своїми *добрими* справами. Фактично я наказую тобі подвоїти свої зусилля.

Він витріщився на Ба'алзамона, але за мить полум'я знову шугнуло під маскою, і він повважав за краще вклонитися, щоби мати змогу відвести очі вбік.

— Як накажеш, Великий Повелителю, так і буде.

— По-друге, ти виглядатимеш цих трьох молодиків, і нехай твої послідовники їх також пильнують. Але застерігаю: вони небезпечні.

Чоловік, який називав себе Борсом, поглянув на постаті, що зависли перед Ба'алзамоном. *Як я це роблю? Я бачу їх, але й не бачу нічого, крім його обличчя.* Він відчував, що його голова ось-ось лусне. Піт зросив його долоні під тонкими рукавичками, а сорочка прилипла до спини.

— Небезпечні, Великий Владарю? Селюки? Невже один з них...

— Меч небезпечний для того, кому до грудей приставлено вістря, але не для того, хто тримає за руків'я. Хіба що чоловік, який тримає меча, — дурень, або розтелепа, або нездара, у такому випадку меч стає удвічі небезпечнішим для нього, ніж для будь-кого іншого. Достатньо й того, що я розповів, як упізнати його. Достатньо й того, що ти просто скорився.

— Як накажеш, Великий Владарю, так і буде.

— По-третє, стосовно тих, які висадилися на місі Томан, а також домінійців. Про це ти нікому не розповідатимеш. Коли повернешся у Тарабон...

Чоловік, який називав себе Борсом, зрозумів, що слухає із роззявленим ротом. Інструкції не мали жодного сенсу. *Якби я знав, що було наказано хоча б кільком іншим, можливо, я б і склав собі цілісну картину.*

Раптом він відчув, як його голову щось стиснуло, наче гігантська рука надавила йому на скроні, відчув, як його щось підіймає, а потім світ вибухнув тисячею зоряних спалахів, кожен відблиск світла ставав образом, що пролітав у його мозку або ж мчав і танув у далині ще до того, як він спромігся хоча б схопитися за нього. Наймовірне небо, пооране хмарами —

червоними, жовтими, чорними, — які мчали, ніби гнані наймогутнішим вітром, що будь-коли здіймався у світі. Жінка — а може, дівчина? — у білому одязі віддалялася у чорноту і зникла так само швидко, як і з'явилася. Крук витріщився йому просто в очі, *впізнаючи* його, а потім зник. Закутий у броню чоловік у брутальному шоломі, що формою, кольорами та позолотою нагадував якусь почварну отруйну комаху, здійняв меч і стрибнув убік, кудись за межами його зору. Закручений золотий ріг зі свистом прилетів звідкись здалеку. З нього лунала одна-єдина пронизлива нота, коли той летів просто на нього, витягаючи з тіла душу. В останню мить він спалахнув і перетворився у сліпуче золоте кільце зі світла, що пройшло крізь нього, заморозивши його гірше за смерть. Десь із тіней загубленого зору вистрибнув вовк і розірвав йому горло. Він не міг кричати. А потік не зупинявся, топив його, хоронив його. Він уже ледве пам'ятав, ким він був або чим він був. З небес дощем стікав вогонь, місяць і зорі летіли донизу, і річки струменіли кров'ю, і мерці ходили як живі, і земля розверзлася, і з неї фонтаном вихлюпнулося розплавлене каміння...

Чоловік, який називав себе Борсом, отямившись, узяв, що стоїть майже навприсядки у залі, де знаходилися всі інші, більшість з яких мовчки дивилися на нього. Куди б він не поглянув — вгору, вниз чи в будь-яку іншу сторону, — обличчя Ба'алзамона у масці переслідувало його. Образи, що затопили його свідомість, уже згасали, він був певен, що багато з них уже вивітрилося з його пам'яті. Він безвольно випростався, а Ба'алзамон постійно перебував перед ним.

— Великий Владарю, що?..

— Деякі накази занадто важливі, щоби про них знали навіть ті, хто їх виконуватиме.

Чоловік, який називав себе Борсом, майже доземно вклонився.

— Як накажеш, Великий Владарю, — хрипко прошепотів він, — так і буде.

Коли він випростався, то знову був один серед тиші. Інший, високий лорд Тарену, кивав і кланявся комусь невидимому для всіх інших. Чоловік, що називав себе Борсом, приклав тремтячу руку до чола, ніби намагаючись втримати дрібку з того, що промайнуло в його голові, хоч він і не був до кінця певний, що хоче це пам'ятати. Коли останній фрагмент догорів, він раптом замислився: а що ж саме він намагається пригадати? *Я знаю, що щось було, однак що? Адже було щось! Хіба ні?* Він потер одна об одну долоні, скривившись від слизького поту у рукавицях, а далі звернув свою увагу на три фігури, підвішені перед летючою постаттю Ба'алзамона.

Кремезний кучерявий молодик, селянин з мечем, а ще парубок з бешкетним виразом обличчя. У ту мить подумки чоловік, що називав себе

Борсом, охрестив їх Коваль, Мечник та Крутій. *Яке місце у головоломці займають вони?* Вони мають бути важливими, інакше Ба'алзамон не зробив би їх головною темою цього зібрання. Однак тільки від отриманих ним наказів вони могли померти будь-якої миті, і він думав, що дехто з інших принаймні отримав такі ж смертельні накази щодо цієї трійці. *Наскільки вони важливі?* Блакитні очі могли відсилати до андорської знаті, хоч і мало-ймовірно у такому одязі, також світлі очі мали мешканці Порубіжжя, а ще деякі таренці, не кажучи вже про Гелдан, і звісно... Ні, тут підказок мало. *Проте жовті очі? Хто вони такі? Що вони таке?*

Він здригнувся від дотику до руки і повернувся, щоб побачити одного зі служників у білому, молодого хлопця, який стояв біля нього. Інші служники також повернулися, їх було більше, ніж до того, по одному на кожного гостя у масці. Він моргнув. Ба'алзамона не стало. Мерддраала також не стало, а на місці дверей, крізь які він увійшов, залишився лише необроблений камінь. Однак три фігури й досі висіли в повітрі. Йому здалося, ніби вони дивляться на нього.

— Якщо не заперечуєте, мій пане Борсе, я проведу вас до вашої кімнати.

Уникаючи контакту з цими мертвими очима, він ще раз кинув погляд на три фігури і подався слідом за служником. З тривогою подумав, як же юнак знав, на яке ім'я його називати. Аж коли дивні різьблені двері зачинилися за ними і вони пройшли з десяток кроків, він усвідомив, що у коридорі був лише він із служником. Його брови зсунулися від підозріння під маскою, але перш ніж він устиг відкрити рота, служник заговорив.

— Інших також провели до їхніх кімнат, мій пане. Прошу вас, пане. Часу небагато, а наш Володар нетерплячий.

Чоловік, що називав себе Борсом, заскреготів зубами як через обмаль інформації, так і від припущення, що він та служник були в чомусь подібні, однак мовчки пішов слідом. Лише дурень стане скандалити зі служником, і що гірше, згадуючи очі цього парубка, він уже не знав, чи дасть це хоч якусь користь. *А звідки він знав, що саме я хотів запитати?* Служник посміхнувся.

Чоловік, що називав себе Борсом, відчув себе невимушено аж коли повернувся у кімнату, де чекав по приїзді сюди, та й то не надто. Навіть побачивши, що печаті на його сидельних сумках були неторкані, він не надто заспокоївся.

Служник стояв у коридорі й не заходив.

— Ви можете перевдягнутися у свій одяг, якщо бажаєте, мій пане. Ніхто не побачить, як ви звідси від'їжджаєте чи прибуваєте у місце призначення, але найкраще буде, якщо ви прибудете вже належно зодягнуті. Незабаром хтось прийде і покаже вам дорогу.

Чоловік, що називав себе Борсом, мимоволі тремтів. Поспіхом він зняв печаті й відкрив застібки на сідельних сумках, звідки витягнув свій звичний плащ. Десь у глибині душі тоненький голосок поцікавився, чи вся обіцяна влада, навіть саме безсмертя, вартували ще однієї такої зустрічі, однак він негайно засміяв його. *Заради такої великої влади я готовий славити Великого Володаря Темряви навіть під Куполом Правди.* Пригадуючи накази, дані йому Ба'алзамоном, він пальцями торкнувся золотого сяючого сонця, вишитого на грудях його білого плаща, та червоної пастирської ґирлиги позаду сонця — символа його посади у світі людей — і ледь не розсміявся. На нього чекала робота, велика робота, у Тарабоні та на Елмотській рівнині.

РОЗДІЛ 33. Послання від Темряви	463
РОЗДІЛ 34. Колесо обертається	477
РОЗДІЛ 35. Стеддінг Тсофу	491
РОЗДІЛ 36. Розмова зі старійшинами	503
РОЗДІЛ 37. Як могло би бути	512
РОЗДІЛ 38. Наука	524
РОЗДІЛ 39. Втеча з Білої Вежі	536
РОЗДІЛ 40. Дамані	549
РОЗДІЛ 41. Непорозуміння	565
РОЗДІЛ 42. Фалме	574
РОЗДІЛ 43. План	585
РОЗДІЛ 44. Далі ідуть п'ятеро	593
РОЗДІЛ 45. Майстер клинка	603
РОЗДІЛ 46. Вийти з Тіні	623
РОЗДІЛ 47. Могила — не перешкода для поклику мого	636
РОЗДІЛ 48. Перше посягання	647
РОЗДІЛ 49. Що має бути	652
РОЗДІЛ 50. Що відбувалося після	658
Глосарій	660